

7. A Gárdonyi Géza Gimnázium évtizedei (1948-1997)

Az államosítás után csak egy tanévet, az 1948/49-eset élte meg a Gárdonyi Géza Gimnázium, amelynek igazgatója végül Csanádi Vilmos lett, hogy utána beolvadjon a Dobó István Gimnáziumba. Az épületbe 1949/50-től költözött az Állami Pedagógiai Gimnázium (azaz a tanítóképző) és az Állami Közgazdasági Gimnázium. (Az utóbbi a következő évben továbbköltözött a Klapka utcába.) 1954/55-től az Egri Állami Tanítóképző felvette Gárdonyi Géza nevét. A tanítóképző mellett gyakorló funkcióval általános iskola is működött, amelynek felső tagozata 1957 szeptemberétől, alsó tagozata 1960 ősztől szűnt meg azzal, hogy a Bartók Béla térre költözött.

A ciszterci múlt tárgyi emlékei természetesen nem maradhattak meg. A szertárakban felhalmozott tárgyak és eszközök száma az iskolák változásával mindig csökkent. Az 1955/56-os tanévben vezették be a világoskék diáksapkát, 58/59-től pedig a leány egyenruhát.

A tagozat megszűnésének oka az, hogy 1957 ősztől indult meg újra három (egy reál és két humán) osztályban 113 tanulóval a gimnáziumi képzés Papp Sándor igazgató vezetésével. A gimnáziumi képzés kiteljesedése hozta magával 1960/61-től a tanítóképzés és 1960/61-től a tanítóképzés és az általános iskola megszűnését, azaz a Gárdonyi Géza Általános Gimnázium megszületését.

1961-ben a tornateremhez szertárat, zuhanyozót és tanári kabinetet építettek. 1962/63-ban megépült az új épület, s ez 8 tanteremmel növelte a tanteremek számát, és az első emeleten létesített átjáró folyosóval kapcsolódott a régi épülethez. Az itt lévő kerítést lebontották, s a kialakított térre az 1956-ban a velencei Biennálén is részt vett Daedalus fémszobrot helyezték el 1964-ben, amely Segesdi György alkotása.

1956-ban – a Szent Bernát szobrától még 48-ban megfosztott – szökőkút mellé felállították Gárdonyi Géza mellszobrát, melyet Király Róbert készített. A régi épület északi és keleti szárnyában az Ady Endre Fiúkollégium működött, amelynek emlékét őrzi Ady

**Papp Sándor
igazgató (1957-79)**

fejszobra. 1960-ban elkészítette Király Róbert a Gárdonyi Géza domborművet, amelyet a régi épület földszinti aulájában helyeztek el. 1965-ben lebetonozták a belső udvart. (A beton támfalat az 1983-ban végzett általános renoválás részeként emelték.) Az átjáró folyosónál 1966-ban leleplezték Berze Nagy János emléktábláját. Vélhetően ebben az időben került ide Gárdonyi Géza domborműve is.

Az 1958/59. évi iskolai értesítő erről az átmeneti időszakról tudósít. Eszerint a tantestületben összesen 27 tanár és tanító tanított 5 óraadó tanárral. A tantestületből kiemelendő Dr. Lénárt János, akiről minden év őszén természetjáró versennyel emlékeznek meg a fiatal természetjárók. Valamint dr. Somos Lajos, aki több nevelésméleti cikket írt a Köznevelés című újságban. A tantestületnek több tagja a tanítóképző megszűnésével az iskolában maradt. Az ő szakmai elhivatottságuk és a korszak oktatáspolitikai törekvései együttesen széles területet biztosítottak az órán kívüli nevelő és oktató munkának. (S talán inspirálhatta és kényszeríthette munkájukat a ciszterci rend által 1948-ig megvalósított pedagógiai gyakorlat is.)

1. Iskolai ünnepélyek

Az osztályok közötti felosztásban „nemes versenyben” ünnepelték kultúrprogrammal a tanévnyitót, október 6-át, november 7-ét, november 20-át, mely a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának kívánt emléket állítani, s egyben a KISZ zászlóavató és névadóünnep is volt. (Mező Imre nevét vette fel a tagszervezet.) Ünnepe volt március 15-e, de még inkább március 21-e és április 4-e. Május 1-jének ünnepe után 9-én a ballagás következett, majd a tanévzáró.

A KISZ megalakulásának második évfordulóján hosszasan méltatták a létrehozás körülményeit, kiemelték a május 1-jének demonstratív megünneplését, az első balatoni táborozásukat és az azt megelőző kollektív munkát. Beszámoltak a KISZ-taggá avatás előtti próbák sikeres letételéről, a falujárás sikeréről, a tanulmányi és tisztasági versenyről, s az úttörők között végzett eredményes munkáról.

2. Szakkörök

Ki lehet emelni a Zalka Máté önképzőkört, melynek előzményeként az irodalmi szakkört és a tanítóképző önképzőkörét jelölik meg. 28 tagú tagsága önmaga elé

kitűzött céljai: elmélyíteni a magyar és külföldi irodalom ismeretét, alkalmat adni a bontakozó tehetségeknek, fejleszteni az előadókészséget és végül a kultúra iránti igény kialakítása. S a megvalósítás érdekében kiállítást szerveztek az alkotásokból, szereplési lehetőséget adtak az iskolai rendezvényeken, versenyeket, és kollektív színházlátogatást szerveztek (Ármány és szerelem).

A pedagógiai és népművelési szakkör célja a tanítványokkal a tanítói és népművelői munka megismertetése, megszerettetése, szakmára való felkészítése, mivel e szakkörbe III. és IV. évfolyamos tanulók, azaz a tanítóképzősök járhattak. A központi anyagok feldolgozása mellett előadókat hívtak, népművelő programokat szerveztek Mátraballán, tanítási gyakorlatokat végeztek.

A biológiai szakkör tagjai (20 fő) érdeklődési körüknek megfelelően szakmacsoportokat hoztak létre: így volt madártani, növényteni, gombász, méhész szakcsoport.

A technika szakkör 8 tagja a famegmunkálás fogásait gyakorolta, s használati tárgyakat: virágcsereptartókat, polcokat, képkereteket készítettek.

A foto szakkörnek szintén 8 tagja volt.

A rádiós szakkör 15 tagja rádióépítéssel foglalkozott, s alkotásaikból kiállítást rendeztek.

A természetjáró szakkörnek a természetismeret és –szeretet, az edzettség növelése mellett bevallott célja volt, hogy befolyást gyakoroljanak a nem KISZ-tagokra. 12 szervezett túrából kiemelték a bükki, a tiszai és a két sítúrát is.

A sportkör létszáma a tanév végén 85 fő volt. A fiúk számára torna, atlétika, kosárlabda, kézilabda, röplabda, labdarúgás és asztalitenisz; a lányok számára kosárlabda szakosztályok működtek. Természetesen házi és egyéb bajnokságok, versenyek biztosították a tagok aktív munkáját.

A főző szakkörnek két csoportban 40 leány volt a tagja, de vezetője a kollégium gondnoka volt. S érdekesség volt még, hogy a moszkvai és bolgár vendégeknek is a szakkör leányai főztek, terítettek és szolgálták fel a saját gombából készített ételeket.

Ének- és zenekar: az iskolai kórusnak 120 tagja volt, s az iskolai ünnepségeken való rendszeres szerepelésen túl seregszemléken is felléptek. A zenekarnak volt egy klasszikus zenét játszó részlege és egy dzsessz-részleg, amely kultúrdélutánokon és táncos összejöveteleken szolgáltatta a tánczenét.

Iskolarádió reggelente a tanítás előtt 10 perces műsorral jelentkezett. Műsorának első részében aktuális hírdetéseket közvetített, majd a diákélet fonáságairól készítettek általában vidám műsorokat.

Ebben a tanévben 171 alsó tagozatos diák, 46 tanítóképzős középiskolás és 211 gimnazista járt az iskolába. Tehát összesen 428 tanulója volt az intézménynek. Az általános iskola I. osztályában találjuk Habis Lászlót, Eger jelenlegi polgármesterét; a gimnázium I/A osztályában pedig Chikán Attilát, a közgazdaságtan professzorát.

Fontos megállapítani, hogy a gimnáziumi képzésben az 1959/60-ban bevezetett 5+1-es szisztéma érvényesült, amely azt jelentette, hogy az ötnapi tanulás után a 6. napon gyakorlati foglalkozást kellett végezniük a tanulóknak. Iskolánkban ez úgy történt, hogy a korábbi években már folytatott sampinyongomba- termesztés sikere alapján zöldségtermelő és zöldségajtató, valamint textil-ruházati eladó szakmát kellett tanulniuk a tanulóknak. A heti 2 órás gyakorlati foglalkozáson pedig faipari, papíripari, majd lakatos munkával ismerkedtek. A gyakorlati foglalkozások színhelyei voltak a pincék, a kert, szabóműhelyként a mai könyvtár területe, asztalos-könyvkötő-lakatosműhelyként a régi épület északi szárnyának földszinti termei szolgáltak. Ennek a képzésnek a visszaszorulásához a hatvanas években általánossá váló tagozatos tanítás járult hozzá: 1961/62-ben orosz, 1962/63-ban ének-zenei, 1963/64-ben sportszervező, 1966/67-ben biológia-kémia és matematika-fizika. (Azonban a szakképzés nem múlt el az iskola képzéséből, hiszen 1967-től 1976-ig iskolánkban az egészségügyi szakiskolai képzés működött. 1972/73-ban indult az óvónői szakközépiskola. 1963/64-ben indult a Dolgozók Önálló Gimnáziuma és Közgazdasági Technikuma, amely a délutáni és esti órákban felnőttképzéssel foglalkozott, s az 1979/80-as tanévtől pedig hároméves levelezőképzés formájában megindult a szakmunkások szakközépiskolája.)

A meginduló és szinte évente szélesedő tagozatos képzésnek az lett az egyik eredménye, hogy javult a tanulmányi átlag. Az 1957/58-as 2,9-es szintről 1964/65-re már 3,5-re emelkedett. A másik következmény pedig, hogy megindult a versenyeztetés. Az OKTV első sikere az 1961/62-es tanévben történelemből elért második hely volt. Aztán az 1965/66-os tanévben biológiából sikerült hatodik helyet elérni. S már 1963/64-ben iskolánk tanulója nyerte az Országos Orosz nyelvi Szépkiejtési Versenyt. A következő évben az Arany Dániel Matematika Verseny országos döntőjébe jutott be iskolánk tanulója. 1960-tól a Középiskolai Matematikai Lapok példamegoldói között is megtaláljuk tanítványainkat. 1961-ben 3 tanuló kapta meg a Művelődési Minisztérium külföldi ösztöndíját, akiket 1967-ig még 12 diáktársa követett.

A tanulmányi sikerek és eredmények mellett a kulturális munkában is olyan eredmények születtek, amelyek mutatták és dicsérték az iskolában végzett pedagógiai gyakorlatot. A „Párizsi Vendég” (1957/58), „A lampionok ünnepe” (1959/60), „Felnőnek a gyerekek”, „Három egyszerre” (1960/61), „Liliomfi” (1961/62) című művek iskolai és iskolán kívüli bemutatása jelzi a színjátszás virágkorát. Ebben az időben az iskolának egy, közel száztagú nagy kórusa és két kamarakórusa volt. Tevékenységük elismerését jelentette, hogy 1965 őszén Kodály Zoltán meglátogatta iskolánkat. A szimfonikus zenekar 1962/63-ban, a fúvószenekar és a tánczenekar a következő évben alakult meg. Az 1962/63-ban meginduló „Ki mit tud?” vetélkedőn több tanulóink is országos szerepléshez jutott.

S e korszaknak jellegadó tényezője még a Mező Imre nevét viselő iskolai KISZ-szervezet megerősödése. 1958/59-ben, tehát a második évben 96 (45%), 1966/67-ben 785 (86%) KISZ-tag volt az intézményben. Az 1961/62-től osztályalapszervezetekben végzett ideológiai és mozgalmi munka „rendben folyt”. A tanulók aktívak voltak az őszi betakarítási munkálatokban, a gombatermesztésben, de 1961-ben bekapcsolódtak a termelőségmozgalmak megalakításáért folyó agitatív munkába is. KISZ-építőtáborban Bodrogkeresztúron voltak először 1960 nyarán. 1964-ben pedig először utazhattak Erfurt városába csereakció keretében.

Az 1974/75-ös iskolai évről szóló évkönyvből megtudhatjuk az itt folyó nevelő-
oktató munkáról az alábbi adatokat:

- A tantestületet 51 tanár, 21 óraadó alkotta. Munkájukat 13 iskolai dolgozó segítette.
- 667 gimnazista, 168 egészségügyi szakközépiskolás és 151 óvónői szakközépiskolás diák járt az iskolába. A 986 tanuló közül 393 helybéli, 281 kollégista, 76 szállásadónál lakik, és 236 bejáró. 513 fő volt fizikai dolgozók gyermeke, akiknek támogatásáról külön megemlékeztek az évkönyv szerkesztői.
- A diákok közül 28-an buktak meg. Viszont 5 tanuló kiemelkedő tanulmányi eredményével az Oktatási Minisztérium által meghirdetett külföldi ösztöndíjpályázatot nyerte el. Az Országos Tanulmányi Verseny megyei fordulójába 27 tanuló jutott. Kémiából 10, biológiából és matematikából 6-6, földrajzból és történelemből 2-2, magyarból 1 fő. Az országos döntőbe 7 tanuló került. Iskolánk tanulója nyerte meg ebben a tanévben az Arany Dániel Matematika Versenyt, az Irinyi János Kémia Versenyt, a Nemzetközi Tájékoztató Versenyt, és a Szép Magyar Beszéd Versenyen a Kazinczy Érmét és a minisztérium Dicsérő Oklevelét. Sikeres állami nyelvvizsgát tett angol nyelvből 1, német nyelvből 2 tanuló. A 215 érettségire jelentkező tanuló közül egy kivételével mindenki levizsgázott. A kötelező két tantárgy eredményei a következők:
 - magyar nyelv- és irodalom gimnáziumban 3.9-es átlag, szakközépiskolában 3,4.
 - matematika gimnáziumban 3.3-es átlag, szakközépiskolában 3,4.
- Természetes, hogy az iskolai rendezvények és események hangsúlyos vonulatát adták az osztálykeretekben működő KISZ-alapszervezetek, amelyek keretében folytak a versenyek (Felszabadulási verseny, Ki tud többet a Szovjetunióról, vers- és prózamondó verseny), politikai vitakörök, marxista-leninista diákakadémiai programok, iskolai diákszövetség, tudományos diákkörök. A tagfelvételt Kilián-próba előzte meg, mozgalmi ismeretek elsajátítása mellett személyes feladatvállalást is jelentett. Hangsúlyt kapott a FIN, azaz a Forradalmi Ifjúsági Napok rendezvénysorozata, a fizikai munkára nevelésben a 200 fős nyári építőtábor mellett, az Eger városáért megtartott társadalmi munkaakció, és a Magyar-Vietnámi Baráti Társaság számára végzett munka, amelynek értéke 20.000 forint volt. Az érdeklődési körök közül megemlékeztek a Rádiószerkesztők,

Újságszerkesztők, a Che Guevara Ifjú Gárdát és az Ifjvezetők Körét, akiknek feladata az általános iskolákban az úttörőmozgalom segítése volt.

- *Az oktató munka keretét 14 szakmai munkaközösség biztosította, amely éves munkaterv alapján végezte munkáját. Külön kiemelték három területet. Az egyik az iskola testnevelési és sportmunkája, ahol hangsúlyozták a létesítmények szűkösségét, mint a tömegsportmunka eredményességét korlátozó tényezőt, viszont a sikeres munka eredményeit sorolták a kosárlabda, a leánytorna, az atlétika, labdarúgó, természetjáró sakk és úszó szakosztályban. A másik terület a filmoktatás-és nevelés területe volt, ahol a havonkénti foglalkozásokon a filmek megnézése mellett olyan személyekkel rendeztek alkotói esteket, mint Nemeskürty István, Bíró Ivett, Gyertyán Ervin. Kósa Ferenc; olyan filmeket néztek meg, mint a Hús óra, az Oldás és kötés, a Zeffirelli rendezte Romeo és Júlia, vagy a West side story. A harmadik terület az iskola képzési struktúrájához kapcsolódva a vöröskeresztes munka volt. Bemutatták az egészségvédelem, a környezetvédelem aktuális feladatait, fontosnak tartottál az elsősegély-nyújtási ismereteket elsajátítását, és beszámoltak a versenyeredményeikről is.*

A következő években nem készült évkönyv, viszont az 1989-ben és 1993-ban megjelent évkönyvek egységes szerkesztésűek, visszatekintő, összegző munkák. Megállapítható belőlük, hogy iskolánk az 1979/80-as tanévben 35 osztályban 669 gimnazista, 249 óvónői szakközépiskolai és 487 szakmunkások szakközépiskolájának levelezős tanulóival 1405 diákkal működött. Ebben a tanévben összesen 328-an érettségiztek. (Legkevesebben az 1976/77-es tanévben jártak iskolánkba, a 23 osztályba összesen 924-en.) A tanulmányi átlag a gimnáziumban 4,1, az óvónői szakközépiskolában 3,8 volt. Ezt a két átlagot tekinthetjük ennek az időszakra jellemző tanulmányi átlagnak is, hiszen a folyamatosan javuló tendencia 4,4-es, ill.4,29-es átlagot mutat. Az 1992/93-es tanévben 72 tanár, 12 óraadó és 25 nem pedagógus végzettségű munkatárs dolgozott az intézményben.

A nevezett kiadványok hű képet adnak a dr. Nagy Andorné vezette az iskoláról, amelynek legfontosabb sajátosságaként a tehetségnevelést említi az igazgató az 1989-es értesítő bevezető tanulmányában. Ebben a fogalomban határozta meg a jó iskola kritériumát, amelynek kulcsaként a tanulói képességek és adottságok felismerésének pedagógiai érzékét, és ezen személyiségjegyek kibontakoztatásának maximális támogatását, az egyéniség fejlesztését tekinti. Megemlíti, hogy az iskola tárgyi feltételei átlagosak, viszont hosszasan sorolja tehetséggondozás formáit és összetevőit. Megemlíti a tagozatos rendszerű és a fakultációs oktatás alkalmazását, a tanulók megismerését, amelyben egyaránt támaszkodnak az általános iskolák véleményére és a szülőkkel való jó kapcsolat kiépítésére.

**dr. Nagy Andorné
igazgató (1979-92)**

Fontos tényezőnek tartja a céltudatosan tervezett, tanulókat dolgoztató tanítási órát, a tanórán kívüli szervezett és egyéni foglalkozásokat, valamint a diákköri és szakköri munkát. Tanulmányát a következő mondattal zárja: „Egy-egy iskolai közösség, a szülői ház és a társadalmi környezet együttesen felel azért, hogy ne pazarolódjon el, ne vesszen el egyetlen tehetség sem, és ezzel együtt, hogy fiataljaink valamennyien boldog felnőttekké váljanak.”

Ezen cél- és feladatrendszer megvalósulásának bizonyítékait tartalmazza a már megnevezett három iskolai évkönyv, amelynek adataiból – a teljesség igénye nélkül – meg kell említenünk néhány bizonyító erejű információkat az iskola 1975-92 közötti tehetségnevelő munkájának bemutatásakor.

1. A versenyeredmények

Az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyben iskolánk tanulói a megjelölt időszakban 4 alkalommal: 1975/76-ban fizikából, 1977/78-ban, 1982/83-ban, 1991/92-ben kémiából végeztek az első helyen.

Második és tizedik hely között 52 tanuló végzett. Az eredmények tizenkét tantárgy között oszlottak meg, amelyből a kémia 12, az orosz nyelv 10, a fizika 8, a biológia 5, a magyar, a matematika, a történelem az angol nyelv 4-4-4-4 alkalommal

szerepelt. A francia nyelvből kétszer, a német nyelvből, a latin nyelvből egyszer-egyszer jutott diák az országos döntő első tíz tanulója közé.

145 tanuló jutott az OKTV országos döntőjébe. Matematikából 49, kémiából 36, földrajzból 13, történelemből 10, biológiából és francia nyelvből 7-7, német nyelvből 6, fizikából 5, magyar nyelvből és angol nyelvből 4-4, orosz nyelvből 3, számítástechnikából 1 diák volt a döntő résztvevője.

Az Arany Dániel Matematika Versenyen a nevezett időszakban 56 diák jutott a döntőbe.

Matematika óra 1981 elején a 4. c osztályban

Az Irinyi János Középiskolai Kémia Versenyen 41 diák volt országos döntős.

Az Országos Orosz Nyelvi Szépkiejtési Versenyen 31 tanuló került be a döntőbe.

Az eredményeket megalapozó tanárok közül kiemelendő Irlanda Dezső (kémia-fizika), Csathó Zoltán (történelem-földrajz), Juhász Károlyné (matematika-fizika), dr. Andó Jánosné (kémia-fizika), Leitner Györgyné (fizika-kémia), dr. Szőkefalvi-Nagy Zoltánné (kémia-matematika), Örsi Tibor (angol-francia), Csák

György (matematika-ábrázoló geometria), Bodnár István (matematika-fizika), Forgács Béla (orosz nyelv), Horváth Sándorné (biológia-földrajz), dr. Kovács Istvánné (matematika-fizika) pedagógusok munkája.

A tanulók eredményeit az Oktatási Minisztérium külföldi ösztöndíjakkal jutalmazta. 1974-88 között 48 tanuló utazhatott főleg a Szovjetunióba (27 diák) és az NDK-ba (14 diák), Bulgáriába, Csehszlovákiába, Lengyelországba (2-2-2 diák) s végül 1 tanuló Angliába.

Az iskolavezetés 1985-től adományozta a négy éven át kimagasló tanulmányi és közösségi munkát végző tanulóknak a Gárdonyi-díjat. 1992-ig 62 tanuló részesült e kitüntetésben.

2. Tanórán kívüli oktató-nevelő tevékenység

E tevékenységi formák között legfontosabbak a szakkörök, diákkörök voltak, amelyeket tartalmuk szerint az alábbiak szerint lehet csoportosítani:

- *Tantárgyakkal kapcsolódó szakkörök. Minden tantárgyhoz kapcsolódóan, így tehát 30-35 szakkör működött évente az iskolában általában 400 feletti összlétszámmal. Külön megemlítik, mint sikeresen dolgozó szakköröket a „Szép magyar beszéd”, a „Beszélni nehéz”, a „Honismereti”, a „Pedagógia” szakkörök mellett a reál tantárgyak feladatmegoldó szakköreit, a középfokú nyelvvizsgára felkészítő szakköröket és a számítástechnika szakkört.*
- *Politikai jellegű körök közé a Marxista Diákkört, az átlagosan 85 fős Ifivezetők Körét, az Ifjú Gárdát, és az 1987-ben alakult MHSZ Honvédelmi Lövészklubot sorolták, amelyek a KISZ feladatainak a szervezeti keretét jelentették. Fontos területnek tekintették az ifjúság mozgalmi felkészítését, a KISZ-bizottság mellett Politikai Képzési Munkabizottság működött. Így általánossá vált a diákság körében a KISZ-tagság, s 1974-89 között 32 fiatal sikeresen felvette a Magyar Szocialista Munkáspárt soraiba.*

A mozgalmi munka eredményességét az egyéni és kollektív kitüntetések sorozata igazolta vissza: „Kiváló Ifjúsági Vezető” lett 3 fő, „Aranykoszorús KISZ jelvény”-t kapott 11 fő, „Kiváló Ifjúvezető” kitüntetésben részesült 51 fő, és 20-an vehették át a „KISZ KB Dicsérő Oklevel”-ét. A KISZ KB Dicsérő Oklevelét két

alapszervezet vehette át, de az iskolai KISZ-szervezet megkapta a „KISZ-Úttörő Testvérzászló” kitüntetést és 5 alkalommal a „Kiváló KISZ-szervezet zászlója” kitüntetést.

A közéleti nevelés fontos színtere volt az évenként megtartott Diákszabadság Parlament, amelyben az iskola vezetője tájékoztatta a diákság képviselőit az éves munkáról, eredményekről, a tervekről, lehetőséget adva a résztvevőknek a hozzászólásokra, kérdések feltételére. Az 1981/82-es tanévben Hanga Mária művelődési miniszterhelyettes elismerően szólt a parlament munkájáról. 1985-ben megalakultak az osztálybizottságok is, és megszületett az iskolai Diákbizottság, amely feladatának tekintette a tanulmányi, a kulturális, sportmunka szervezése mellett a szabadidő eltöltésének irányítását is.

A szabadidő eltöltésének nevezetes eseményévé vált az iskolai élet keretei között a Diákszabadság rendezvénysorozata. Ennek része volt korteskedéssel egybekötött diákigazgató-választás, a diáktanárok által tartott rendhagyó órák, kulturális, művészeti bemutató, klubok, és diákbál. A másik fontos és emblemikus esemény a nyári önkéntes ifjúsági építőtáborok szervezése volt. Átlagosan évente 240-260 diák vett részt főleg mezőgazdasági munkákban, s rendszeresen megkapták a KISZ KB Építőtábori Zászlóját. 1981-től évente 60-80 diák külföldi, főleg NDK-beli (Werder) építőtáborozáson is részt vehetett. Ugyanakkor mód nyílt több hetes erfurti és jénai nyelvi táborozások mellett a testvérvárosi kapcsolat keretében a siegeni váriünnepségeken és „Európa-napon” (1988) való szereplésre is. 1987-ben partnerkapcsolatot létesítettek egy linzi gimnáziummal is, s évente 20 tanuló részvételével 10 napos csereutazást szerveztek. 1984-től a maçonai Lamartine Gimnáziummal szintén kialakítottak egy diákcseres kapcsolatot, amely 5-10 tanulóknak kb. háromhetes nyelvtanulási lehetőséget biztosított. A legintenzívebb kapcsolatot az orosz nyelv gyakorlására, a magyar-szovjet nép közötti barátság megerősítésére szervezett 7-8 napos moszkvai, leningrádi turista utak jelentették, amelyek az orosz nyelvi speciális osztályok és fakultációs csoportok tanulói vehettek részt.

– *Egészséges életmódot fejlesztő és hobby jellegű körök között említik a Vöröskeresztes Diákkört, az Irodalmi színpadot, az Iskolarádiós kört, de részletesebb beszámolót a következő szakkörökről készítettek.*

Az 50-70 fős énekkar hagyományosan az óvónői osztályok diákjaiból szerveződött, de az 1986/87-es tanévtől egy kb. 20 fős vegyes kart is sikerült kialakítani. Feladatuk az iskolai rendezvényeken való szereplés, de szívesen vettek részt társadalmi és tömegszervezetek rendezvényein, énekkari találkozók, minősítő hangversenyeken is. Az iskola szimfonikus zenekara 1988 szeptemberében alakult, s ebben az évben tartották meg az első karácsonyi koncertet is a díszteremben. Az iskolában rendszerint rock-zenekarok is alakultak. Ilyen volt a Memphis, a G. Flox, a Cleo, a Sokol B. B. és az Arion.

A Természetjáró és Országjáró Diákkör létszámáról nem, de országos eredményekben megmutatózó sikereiről beszámolnak az évkönyvek. (Csák György szakosztályvezető 55-60 főre becsülte a létszámot.) Tevékenységükről filmet is készítettek, melyet 1986-ban a televízió is sugárzott. Ettől az évtől rendszeresítették a Tiszán és a Körösökön a vízi vándortáborozást.

A dr. Lénárt János természetjáró verseny résztvevői 1978 októberében

Az 1975/76-os tanévben nyílt meg először az iskolagaléria első kiállítása, hogy aztán minden évben több tehetséges tanuló képzőművészeti alkotásaiban gyönyörködhessen az iskola ifjúsága. A diákok alkotásai mellett lehetőséget

biztosítottak művészek alkotásainak bemutatására és a velük való találkozásra is. Nevezetes esemény volt a „búcsú galéria”, amelynek egy alkotását a diákok az állandó kiállítás számára hagyományozták.

– A leány és fiú kosárlabda, az atlétika, a sakk, az úszás, a cselgáncs, a birkózás és a ritmikus sportgimnasztika szakosztályok jelentik az iskolai sportköröket, amelyek eredményei között nem egy nemzetközi versenyen elért eredmény is van. Az iskolánk tanulói a négyévente megrendezett Országos Sportnapok városi bemutatóján rendszeresen szerepeltek tornagyakorlataikkal. 1984 és 1992 között iskolánk tanulói közül heten kaphatták meg a „Jó tanuló, jó sportoló” kitüntetést.

3. Pályázatírási tevékenység

A tehetséggondozás egyik formájaként is felfogható, de a későbbi történések első fuvallataként is értelmezhető, hogy 1984 kora nyarán az 1934-ben érettségizett ciszterci osztály 50 éves érettségi találkozásuk alkalmából 26.300 forintból alapítványt hozott létre dr. Pataki Vidor János tanár emlékére. Az alapítvány hat, illetve hét témában biztosított pályamunkák írására lehetőséget, amelynek eredményhirdetése mindig a ballagáson volt. A díjakat dr. Ringelhann Béla egyetemi tanár adta át az alapítványtevők képviselőjében. A pályázók száma évről évre növekedett, s az 1991/92-es tanévig 40 díjazott és 31 jutalmazott pályamunka született.

Az iskolai pályázatok megírásának kezdete is az 1984/85-ös tanév volt, amelynek 4 témája az iskola életének egy-egy területét volt hivatott bemutatni, majd ez szintén hét témára bővült.

Az 1988/89-es tanévtől jegyezték fel az Egri Öreg Diákok Baráti Társasága által kiírt pályázatok helyezetteit, amelynek tartalmáról nem szól az 1993-ban megjelent évkönyv.

Dr. Nagy Andorné nyugdíjba vonulásakor (1992. aug. 31-én) pedig megalapította a pályamunka írásához kötött Gárdonyi-díjat, amelynek célja Gárdonyi életművének és az egri diákhagyományoknak az ápolása. Az iskola vezetését az 1992/93-as tanévben Kántor Tibor, korábbi igazgatóhelyettes látta el.

Mindezek alapján, összegzésként felidézhetők a Köznevelés 1991. február 1-jei és 1992. február 19-i számában közölt táblázatok, amelyek az elmúlt nyolc évben, azaz 1984-91 közötti időszakban a gimnáziumokkal kombinált szakközépiskolák felvételi eredményei alapján a Gárdonyi az országban a legjobb lett. Helyezési számai a következők:

1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
4	1	2	2	1	2-3	4	2

Az 1996/97-es tanév végén az iskola tanulmányi átlaga 4,17, az érettségizők átlaga 4,36 volt.

1989. május 27-én együtt misézett a Szent Bernát-templomban dr. Zakar Ferenc Polikárp, a rend generális apátja, dr. Kerekes Károly zirci apát, dr. Kovács Endre egri segédpüspök. Jobb szélén dr. Seregély László egri érsek látható.

Az évkönyvek nem említik, de emléktábla hirdeti a bejáratnál, hogy 1989. május végén 300 éves évfordulója volt az iskola megalakulásának. Ez alkalomból a

még élő szerzetesek közül sokan megjelentek az ünnepségen – melyet a tornateremben tartottak – és a templomi szentmisén. Erre az alkalomra került fel újra a falra, Gárdonyi Géza mellé a díszítésétől megfosztott Szvorényi-emléktábla, és az első emeleti lépcsőfordulónál elhelyezték az I. világháború hősi halottjainak emléket állító névsort. Emellé tették a II. világháborúban elesett 52 diák névsorát is, melyet 1997 elején még 5 névvel kiegészítettek. Az emlékünnepe és az emléktábla kezdeményezője az 1988-ban életre hívott Egri Öregdiákok Baráti Társasága, melynek elnöke dr. Kerekes Lajos volt. E szervezet 48 tagja dr. Habis György elnökletével tartotta meg a Ciszterci Diákszövetség első, alakuló közgyűlését az Erdőgazdaság dísztermében 1990. dec.10-én. Február 7-én már 98 fős vezetőségválasztó közgyűlést tartottak, ahol dr. Kovács Endre atya, Tárkányi László és dr. Száva József megalapították „Az Egri Ciszterci Rendház és Gimnázium működésének újraindítása” alapítványt. A diákszövetség elnökének dr. Kovács Endre atyát választották, aki 1995 augusztusától egri segédpüspökként az érseki-helynöki teendőket is ellátta.

Keszthelyi Jeromos atya, – mint nagytétényi plébános és mint iskolánk korábbi tanulója – Kerekes Károly apát úr utasítására jelent meg 1990 őszén a Gárdonyi Géza Gimnáziumban. Visszaemlékezése szerint barátságosnak tűnő fogadtatásban részesült, külön asztalt kapott a tanáriban. A hittanórát előkészítő megbeszélésre több mint száz diák jelentkezett. Így szerdánként délután a hittanteremben, azaz a volt cserkészotthonban két csoportnak tartott hittanórákat. Segítette őt ebben Lékai Jusztin atya is, aki az érsekségen volt titkár. A harmadik foglalkozáson keresztelezésre, elsőáldozásra és bérmálkozásra készítette fel a jelentkezőket. „Az igazgatónő minden kérésemet készségesen teljesítette.” Így került át a karácsonyi koncert 1990 adventjében a Szent Bernát-templomba. Szülők-tanárok találkozóját tartották. S az 1991/92-es tanévben megindulhatott 42 tanulóval az első ciszterci osztály, melynek osztályfőnöke Csák György tanár úr lett. Ő lett az 1990. augusztus 29-én működési engedélyt kapott, és 15 fővel indult cserkészcsapat parancsnokhelyettese is. (A parancsnok dr. Száva József volt.) Az első fogadalomtétel 1991. május 18-án volt. A cserkészek részt vettek 1991 nyarán a pásztói jubileumi ünnepségen, megtartották első nyári táborukat Pázsagon, s ott voltak II. János Pál pápa

népstadioni találkozóján. 1992 kora tavaszán Jeromos atyát kinevezték váci püspöknek. Egri feladatkörét egy tanévre Újfalussy Ottó atya vette át.

1993 szeptemberében Lévai Zsolt lett az iskola igazgatója, s ekkortól Mozsgai Tádé, és a következő tanévben érkező Égi Konrád atya jelentették a ciszterci jelenlétet az iskolában. Konrád atya 1996-ig tartózkodott Egerben. Ezekben az években folytatódott a 213. sz. Koháry István cserkészcsapat továbbépítése. Az 1992-es és 1994-es nyári táboruk Bükk-szentkereszten, az 1993. évi pedig Fallóskúton volt. Ezen már két órásban 35 cserkész vett részt. 1994-ben 5 cserkész állt díszőrséget a városi 56-os emlékmű avatásánál. Rendszeres havi foglalkozások mellett folyamatosan részt vettek természetjárásokon, túraversenyeken. 1994-től Mozsgai Tádé atya lett a parancsnok. A zászlójuk rúdja a cserkészliliom 1996 tavaszán került vissza. (Az 1948-as nyári illegális bükki tábor után Bérczy Pál 1948-59 között Egerben, 1959-83 között Kazincbarcikán és Berentén, 1995-ig pedig Ajkán őrizte a becses tárgyat.)

1991 májusában a cserkészek fogadalomtétele

Az iskolában rendszeressé váltak a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának (CDEO) évi közgyűlései. 1994 júniusában tartott közgyűlésen Tádé atya beszámolt arról, hogy a tantestületben az elmúlt években voltak változások, s kifejezte reményét, hogy 1997-ben az iskola újra felveheti Szent Bernát nevét, és megindulhat a 8

osztályos képzés is. (A tanári karban ez idő tájt végzett felmérés szerint 66-70 % kívánt a ciszterci iskolában tanítani.) A diákszövetség a megalakulásától kezdve rendszeresen támogatta az iskolát. Vásárolt 2 magnetofont, telefaxot, világító és hangerősítő-berendezést és 110 000 forintért térképet.

A készülődő változás jele volt, hogy Gárdonyi Géza és Szvorényi József emléktáblája mellé 1994 novemberében avatták fel Rajeczky Benjamin emléktábláját, amelyen részt vett Andrásfalvy Bertalan volt kultuszminiszter is. 1996-ban Barankovics István és Asztalos János, 1997-ben Tarnai Andor emléke előtt tisztelegtek. Debreczeni Sixtus tábláját 1997. febr. 21-én a templom előterében helyezték el.

Az 1993/1994 tanév végéig a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának Fehér/fekete című negyedévente megjelenő újsága a pécsi Fehér/fekete mellékleteként jelent meg. 1994 őszétől önálló lapként adták ki.

1997-ben a CDEO-nak 255 bejegyzett tagja volt. Természetes igényük volt, hogy a visszaszerzett iskolájuk Szent Bernát néven újuljon meg. A tantestület állásfoglalásának (szavazásának) eredményeként 1997 szeptemberében a gimnázium Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola néven, a kollégium pedig Szent Erzsébet Kollégium néven kezdhette meg működését.

(1998 tavaszán Kerekes Károly nyugalmazott zirci apát úr így fogalmazott: „... tudomásul kell vennünk mások ugyancsak tiszteletreméltó szívbeli érzékenységét, a napjainkban fájdalmasan valóságként megélt társadalmi és iskolarendszeri átalakulást, beleértve Rendünk enyhén szólva megváltozott lehetőségeit is. Pillanatnyilag mind a legfőbb isteni parancsot, a szeretetet, mind a legnemesebben emberi nagylelkűséget, „kompromisszum-készséget” szem előtt tartva, az adott helyzetnek és lehetőségnek Isten ajándékaként való elfogadása látszik a legbiztosabb útnak a jobb, krisztusibb jövő építésére: a tanítványainkkal, munkatársainkkal és a szülői társadalommal való együttműködésre; hogy szebb legyen a világ, és boldogabb az ember – itt, magyar földünkön is.”)